Peste Ocean

Jurnal de bord

In biroul Nord-Loydului German din Brema

La o încrucişare de străzi mă opresc în faţa unui palat impunător, c'un turn măreţ de catedrală.

Dela intrare simt un miros puternic de cauciuc. Tălpile ghetelor se îngroapă adânc în stratul elastic al unui covor de gumă gros de-o palmă, lucrat în careuri albe şi negre ca faţa unei mese de şah. Uşile, asemenea capitonate în gumă, sting orice sgomot din sală. Toţi vorbesc în şoaptă. Am impresia că intru într'o biserică în care pluteşte o linişte solemnă şi rece.

E dimineaţă. Lume puţină.

După un fel de tejghea de lemn de mahon în forma unei imense elipse, câţi-va funcţionari tineri, în picioare, aşteaptă gata să servească lumea.

Nemţişori blonzi, raşi, spilcuiţi, cu nişte capete de păpuşi de porţelan, întind planuri de vapoare pe care le studiază cu mare atenţie câteva Englezoaice drepte, ţepene în **Waterprufuri** subţiri şi lungi ca nişte tocuri de umbrele.

Aceste **Miss** îşi aleg cabinele pe vasele ce trebuie să le treacă de pe continentul nostru dincolo, peste Ocean.

Arăt scrisoarea cu care eram înarmat din ţară. Mi se răspunde că, fiind un caz excepţional, numai directorul dela secţia B, s'ar putea pronunţa.

De după un birou-catedră, directorul mă priveşte grav şi pătrunzător, măsurându-mă printr'o păreche de ochelari rotunzi.

După ce termină de citit adresa **Serviciului maritim român**, în care se arăta că sunt delegat al acestui serviciu la congresul de navigaţie din Filadelfia, directorul îşi descreţi fruntea şi încercă să schiţeze un binevoitor zâmbet pe mub mustăţele lui roşe, ţepoase.

— **„Vorzuglische Gesellschaft"**—excelentă comapnie de navigaţie. Avem convenţie cu d-voastră pentru pacheboturile române de pe linia Constanţa-Egipet. Puteţi pleca peste trei zile cu „Kaiser Wilhelm II". Aveţi o cabină clasa întâia pe punte.

In timpul cât aştept întocmirea actelor de călătorie îngropat într'un fotoliu monumental, observ cuprinsul biroului companiei „Norddeutscher Lloyd".

Mobilă grea de mahon îmbrăcată în piele de marochin şi catifea moale. Sticlă groasă, lemn lustruit, bronz aurit, — toate sclipesc de curăţenie. Peste tot bogăţie. Un fel de eleganţă severă, rece....

Pe tăbliţele de alamă, prinse în uşile ce dau în celelalte birouri, citesc nume de continente, ţări, porturi şi colonii depărtate: Africa, Sud-America, Bremen-Ostasien, Austral-Japan, SSingapore-Neu-Guinea.

In mijlocul sălei, pe un postament masiv, e aşezat un glob terestru enorm, încondeiat în reţele de linii colorate, întretăindu-se ca într'o pânză de păianjen, ţesută cu măestrie pe toată întinderea de apă a planetei.

Din loc în loc sunt ţintuite un fel de vaporaşe, ca nişte jucării de copii. Şi o sumă de bolduri cu steguleţe felurite însemnează pe glob linii de navigaţie şi porturi de oprire. Toate liniile colorate, plecând dintr'un singur punct, ocolesc globul şi se întâlnesc strângându-se ca într'un ghem tot în acelaş punct de unde au plecat.

Brema e portul de plecare şi întoarcere în traficul maritim mondial cucerit de Nord Lloydul german — inima care pompează în toată această reţea de artere ca într'un imens sistem de circulaţie, nutrind ţesăturile organismului pământesc.

Marile porturi, cu legăturile şi antrepozitele lor, atrag şi înghit avuţiile de pretutindeni, ca nişte monştri marini ce-şi întind peste mări şi oceane braţe lungi uriaşe, armate cu ventuze lacome cari sug din cele mai îndepărtate colţuri ale solului.

Vastele întreprinderi de trafic mondial au ceva măreţ şi misterios. Pare că o forţă ocultă mişcă resorturile acestor alcătuiri metodice, cu părţi ascunse, păstrate în afară de vederea lumii profane, asemeni organelor din corpul unei maşini, pe care-o vezi lucrând fără să ştii secretul mecanismului ascuns.

Aci, în biroul acesta rece, simţi că lucrează creierul ce comandă, imprimând voinţa mişcărilor la distanţe de mii de kilometri, peste mări şi ţări, îmbinând sforţările minţei omeneşti în lupta pentru cucerirea bogăţiilor pământului.

Lângă mine stă un Englez, tăcut, adâncit în cercetarea unui voluminos **Lloyd's Register**, comparând coloanele cu numele construcţiilor navale germane şi engleze.

* * *

Lupta aprigă începută de câţiva ani între Anglia şi Germania, pentru imperialismul economic şi stăpânirea mărilor, se oglindeşte de minune în rivalitate comercială şi în concurenţa nebună angajată între marile companii de navigaţie transatlantică.

Toată lumea se deprinsese cu ideia că recordul vitezei şi tonajului nu poate fi ţinut decât de Anglia cu liniile ei celebre: „Wite Star Line" şi „Cunard Line". Pe când marina franceză se oprise resemnată, cea germană, cu „Hamburg-America Line" şi „Norddeutscher Lloyd", începe a construi c'o îndrăzneală uimitoare transatlantice mai mari şi mai repezi decât cele engleze. Nemţii erau hotărîţi nu numai să-i imite pe Englezi, ci să-i şi întreacă.

Mare poftă aveam să ştiu ce se petrece în capul Englezului de lângă mine, care cerceta cu răbdare liniile încâlcite pe glob, linii ce arătau mersul vapoarelor germane. Trebuia să mă abţin. N'am îndrăznit să-l întrerup, căci ştiam bine că unui **englischman** nu-i poţi vorbi dacă nu i-ai fost prezentat.

Mi-am adus aminte şi de Englezul care, fiind întrebat: de ce nu a dat o mână de ajutor unui necunoscut care se îneca, a răspuns flegmatic: „Cum era să-i întind mâna, dacă nu-l cunoşteam personal". M'am mulţumit numai să-mi spionez uşor vecinul cu coada ochiului.

Jean Bart

După ce-a închis tacticos cartea, a scos pipa, cuţitaşul şi o bucată de tutun solid ca un baton de şocolată. Atâta îndemânare avea Englezul în arta de-a tăia tutunul în palmă, încât nici nu avea nevoie să se uite la degetele care lucrau cu o viteză şi regularitate mecanică. Ochii lui urmăreau continuu liniile colorate de pe globul terestru. Mă gândeam ce haz ar fi făcut Englezul acesta dacă, acum câţiva ani, i-ar fi spus cineva că în curând va călători pe transatlanticele nemţeşti care stingheresc traficul maritim englez pe piaţa mondială.

Cine ar fi bănuit că într'un timp aşa de scurt, pe când globul se britaniza metodic, avea să se ridice aşa de năvalnic continentala Germanie ajunsă prea târziu la împărţirea pământului în colonii, şi să încurce căile de apă croite de falnica Regină a mărilor, cântată de poeţii insulari în imnuri de slavă ca **Rule Britania:**

Domni-vei peste valuri, Britanie vie !
A pământului domnie,
Al tău braţ e sceptrul său!
Iar cetăţile-ţi în floare,
Grămădi-vor bogăţii;
A oceanurilor întinderi
S'or mişca sub ochiul tău
Şi-orice coastă mărgini-va
Ale tale 'mpărăţii!

. . . . . .

O ! tu insulă slăvită
Poporu-ţi niciodată nu va cădea 'n sclavie.
Domni-vei peste valuri,
Britanie vie!

Nici un zâmbet de ironie n'am surprins pe buzele lui subţiri, strânse între dinţi. Nici o cută de dispreţ n'am putut găsi în liniile dure ale feţei sale rase, patrate, în care se recunoaşte imprimată cu forţă pecetea unei voinţi de fier.

Numai ochii lui albaştri, reci din fundul orbitelor prea adânci, se măreau şi se micşorau uneori străpungând parcă unele puncte de pe globul terestru care-l atrăsese magnetic.

* * *

Pe unul din pereţii stricaţi şi lustruiţi ca marmura în biroul Lloydului era un tablou enorm, într'un cadru lat, aurit. O compoziţie greoaie, pretenţioasă, peste măsură de încărcată.

M'am apropiat să pot distinge amănuntele: Prora unei nave arhaice, în forma unui cap monstruos de dragon marin, spintecă valurile unei mări furioase. Pe corpul navei, într'o ghirlandă de frunze de ştejar cu ghinde, zugrăvit în medalion — portretul Kaizerului, în falnica lui uniformă de amiral.

Aceeaşi poză teatrală şi simbolică: o privire trufaşă, aţintită dela înălţimi, care parcă rosteşte celebrele lui cuvinte:

„Viitorul nostru este pe apă!"....

Singurul şi ultimul exemplar de Divus Caesar, întârziat încă în Europa democratizată, Wilhelm al II-lea, acest **Uber-Kaiser,** fiul unei rase aleasă să conducă poporul său de **Uber-menschen** la hegemonia universală sau la un..... gigantic krah.

Deasupra portretului, coroana imperială e aşezată pe tridentul lui Neptun şi pe o greoaie spadă feudală cu mânerul în cruce. Un vultur ameninţător, cu aripele întinse, ţine în cioc o flamură cu deviza portului Brema, deasupra unei ancore încrucişate cu o cruce:

Navigare necess est.
Vivere non est necesse

De câte ori mă gândesc la tainele istoriei omenirii, la viaţa, grandoarea şi decadenţa popoarelor ridicate şi coborîte de roata fatală a vremei, mă opresc la veşnica îndoială a încercării de a găsi vrâsta unui popor la un moment dat al istoriei sale. Şi în totdeauna îmi apare în minte părerea acelui savant japonez care, întrebat ce oră a zilei arată ceasornicul istoriei pentru marile naţiuni europene, a răspuns că: Franţa e la ora şase seara, Anglia la ora patru după amiază, iar Germania la ora unsprezece înainte de amiază.

Când am plecat din biroul Lloydului, încărcat c'un vraf de broşuri, reclame, **Fahr-planuri** şi placarde pentru bagaje, l'am lăsat pe Englez tot acolo. Cu mâinile în fundul buzunarilor, imobil, hotărît, aştepta cu răbdare. Mi s'a părut însă că strângea prea tare pipa între dinţi. In câteva rânduri i-am surprins pe faţă mişcarea muşchiului de încleştare a arcadelor fălcilor lui rase şi puternice.

Ceasornicul Japonezului cu vrâsta popoarelor m'a chinuit toată ziua cât am rătăcit singur pe cheiurile Veserului şi prin aleile de plopi argintii, crescuţi pe şanţurile astupate care încingeau apărând odată vechea cetate a Bremei, portul liber al vestitei Ligi Hanseatice.

* * *

Noaptea am dormit foarte rău din pricină că m'a împins păcatul să întârzii prea mult seara la **Ratskeller,** o colosală cârciumă arhaică, întemeiată de câte-va secole în beciurile Primăriei. Această pivniţă istorică, un fel de templu al beţivilor, a inspirat poetului german Hauft celebrele „Lieduri fantastice".

Toată noaptea am avut visuri chinuitoare. Vedeam butoaie monumentale şi ceasoarnice uriaşe cari băteau sinistru şi anapoda orele nepotrivite dela un ceas la altul.

In faptul dimineţei simţii înţepătura săgeţilor de aur aruncate de soarele ce străbătea prin crăpătura ferestrei oblonite.

Şi înainte de a deschide ochii, plutind în amorţirea dulce a deşteptării, pe când păşeam pe lunecuşul punţei dintre vis şi viaţă, mi se trezi în minte deodată aceeaşi întrebare cu vechea îndoială. O fi mergând oare bine ceasornicul acelui Japonez ?

JEAN BART

Preocupări extra-ştiinţifice

Feminismul de pretutindeni, şi cel francez în special, când e vorba să facă dovada că, uneori, capacitatea intelectuală a femeilor nu e cu nimic inferioară capacităţii intelectuale a bărbaţilor, o citează în primul rând pe doamna Curie.

Doamna Curie are însă, faţă de francezi, marea vină de a fi poloneză. Mai mult încă: doamna Curie are aerul că se mândreşte cu originea ei şi nu pierde nici o ocazie s'o amintească. Vizitează Polonia şi se lasă sărbătorită de conaţionali, ştirbind astfel ceva din gloria ştiinţei franceze.

Ca orice om de geniu, nu ştie sau nu vrea să fie prudentă. Afirmându-şi, oarecum ostentativ, originea străină, doamna Curie s'a expus să fie numită, de mare parte din francezii animaţi de sentimente şovine, *l'étrangère.* In lumea universitară chiar, doamna Curie e privită cu oarecare animozitate, voalată ce e drept, dar care nu mai e pentru nimeni un secret. Dacă Polonia — sau ceeace exista pe atunci din Polonia — n'ar fi servit în marele război interesele Franţei ci pe ale Germaniei, doamna Curie ar fi fost expusă, poate, să fie boicotată de studenţii ei. (Că există o asemenea mentalitate şovină până şi în oficialitatea republicei Franceze, o dovedeşte cu prisosinţă faptul că *Marele premiu literar* al Academiei Franceze *pentru literatură* a fost decernat anul acesta, *post mortem,* generalului Mangin pentru... merite militare).

Se insinuiază chiar, pe ici pe colo — deşi nimeni n'are curajul să afirme ceva pozitiv, — că meritele ştiinţifice ale d-nei Curie n'ar fi atât de grozave pe cât se pare, că multe din rezultatele ei nu i-ar aparţine exclusiv. Despre ilustrul ei soţ se vorbeşte cu un fel de compătimire postumă, aşa cum se vorbeşte în suburbie despre un bărbat respectabil pe care vecinii îl bănuesc terorizat de nevastă.

— *Ce pauvre Curie...*

Zadarnic cei care o cunosc deaproape, cei care lucrează în laboratoriile ei, vorbesc de extraordinara ei putere de muncă, de inteligenţa ei covârşitoare şi de admirabilul ei spirit metodic. Savanta doamna Curie e admirată, dar nu e iubită de poporul în mijlocul căruia munceşte cu o nobilă perseverenţă, pentru propăşirea ştiinţei.

Viaţa ei particulară, gesturile ei strict intime, au fost urmărite, date în vileag şi comentate cu o reavoinţă şi o lipsă de discreţie inexplicabile la un popor care se mândreşte cu cavalerismul lui tradiţional. Un scandal în presa pariziană abia a putut fi înăbuşit, în preziua războiului. Acestei femei cu fruntea enormă nu i s'a iertat să fie mai puţin severă în viaţa privată decât în laborator. Slăbiciuniile umane sunt singurele puncte comune între geniu şi vulg. Ele aduc la nivelul comun pe cei care au îndrăzneala să se considere de esenţă deosebită decât restul muritorilor. Şi de această detronare, care coboară pe cei de sus fără să-i ridice pe cei de jos, opinia publică e totdeauna satisfăcută.

Un savant bărbat poate că nici n'ar fi simţit această atmosferă de surdă ostilitate. Doamna Curie, deşi savantă, a rămas femee. Ea n'a ştiut să se deslege cu totul de cele pământeşti, — după cum a dovedit şi rezultatul „ancheelor" discrete întreprinse în acest scop. Şi pentru femei, nuanţele de sentiment sunt mult mai sensibile decât pentru bărbaţi. Asupra sentimentelor pe care i le poartă poporul francez (nu e mult decând guvernul francez, atât de darnic totuşi, i-a oferit ca recompensă pentru munca ei aşa ceva ca o pensie de 5000 de franci anual), doamna Curie nu'şi face nici o iluzie. Le-a simţit, a luat act de ele şi, discret, a reacţionat.

Anul acesta, la începutul lui April, fiica ei, domnişoara Irène Curie, şi-a susţinut la Sorbona teza de doctorat în ştiinţe. Despre domnişoara Curie se spune că e de pe acum o mică savantă foarte energică. Ziarele noastre ne-au ţinut în curent cu evenimentele mai importante din viaţa Irenei Curie. Ştim, de pildă, că a fost cândva la un bal unde a jucat *shimmy,* şi că, acum vre-un an, şi-a tuns părul... Despre doctoratul ei însă, ziarele noastre n'au găsit cu cale să vorbească, fie că n'au vorbit nici cele franceze, fie că faptul n'are cine ştie ce însemnătate...

Se zice că domnişoara Curie îndeplineşte în laboratoriile mamei sale oficiul îngrat de... jandarm ştiinţific şi că excelează în a aplica severe admonestaţii „elevilor" distraţi ori ignoranţi, deşi aceşti elevi sunt, toţi, profesori şi doctori.

In faţa unui juriu compus din profesorii Urbain, Jean Perrin şi Debierne (cei doi din urmă colaboratori ai doamnei Curie), Irena Curie şi-a expus rezultatele celor zece ani de cercetări îndărătnice. Teza ei trata despre „razele alfa ale poloniului". (Poloniul a fost cel dintâi corp radioactiv descoperit de Pierre Curie în 1898. Doamna Curie a dus mai departe cercetările soţului. Fiica duce mai departe cercetările părinţilor. Şi se mai susţine că femeile nu's capabile de activitate intelectuală profundă şi perseverentă...)

Domnişoara Curie nu se poate să nu fie în curent cu ostilitatea care o încunjoară pe mama ei. Cu un simpatic entuziasm juvenil în care se ghiceşte şi un pic de perfidie foarte feminină (şi, probabil, cu asentimentul d-nei Curie), a profitat de ocazie ca să-şi manifeste respectul şi admiraţia ei necondiţionată pentru meritele ilustrei mame. Teza ei purta, ostentativ, o dedicaţie foarte simplă:

A madame Curie, sa fille, son élève.

Poate că ar fi fost mai „frumos" ca domnişoara Curie să-şi fi închinat cea dintâi lucrare a ei amânduror părinţilor. Dar, se vede, savantele sunt şi ele, ca şi celelalte femei, mai sensibile la micile răni ale amorului propriu decât la marile sentimente universal omeneşti... Oricum, gestul ei e o dovadă de impresionantă solidaritate filială.

Juriul a sesizat aluzia. Replica a fost tot atât de discretă şi demnă. După felicitările cuvenite tinerei doctorese în ştiinţele fizice, profesorul Urbain a pus lucrurile la punct, salutând memoria glorioasă a marelui savant Pierre Curie şi aducând, apoi, drepte elogii aceleia care i-a continuat opera...

Doctoratul Irenei Curie a fost un prilej de mici împunsături aproape imperceptibile, care au dovedit încă odată că savanţii nu sunt decât oameni — şi că, în afară de preocupările lor profesionale abstracte, atât de absorbante totuşi, nu rămân străini nici de alte preocupări mai mărunte, de natură mai puţin dezinteresată.

OTILIA CAZIMIR

BUCUREŞTII DE AZI

Cişmigiul

In Bucureştii de azi, plini de praf, de gunoae, de câini, de oameni fără căpătâi, de soţii fără ocupaţie, de studente fără ore de curs, de poeţi fără reviste şi romancieri fără editori, grădina Cişmigiului împlineşte atâtea funcţii sociale, încât ar trebui ridicată la rangul de instituţie socială, chiar cu riscul de a se suprima Senatul şi Camera.

In primul rând Cişmigiul reprezintă, în mijlocul Bucureştilor de piatră, o baltă. In jurul acestei bălţi au putut creşte şi rămâne câţiva copaci cu frunze nu totdeauna decolorate şi mâncate de praf. Copacii sunt, unii din ei, destul de bătrâni ca să aibă o înfăţişare impunătoare. Se poate crede uşor — mai cu seamă când eşti bine dispus — că pe-aci a fost o pădure seculară... (Ideia asta te mai răcoreşte). Copacii impunători sunt din când în când dezgropaţi şi duşi prin oraş, oriunde autorităţile vor să-şi dea aere literare şi rustice; apoi sunt aduşi înapoi, spre a reda Cişmigiului înfăţişare de fost „codru" secular.

Adevărul e că în jurul bălţii, boerii de pe vremuri, înainte de a se însura şi a deveni sângeroşi peţitori la domnie, trăgeau chefuri uriaşe, cu vin şi lăutari, până la ziuă. Ion Ghica, în scrisorile lui, aminteşte de câteva din aceste chefuri. Azi, în locul lăutarilor cu viers haiducesc, cântă o fanfară militară, dela ora şease seara, pe un pod înţepenit la marginea lacului în faţa unui restaurant. Repertoriul e internaţional. Valuri-valuri de muzică trec peste valurile timide ale lacului, fermecând bărcile în care dudui multicolore visează iar tineri năduşiţi lopătează. Beţe de chibrit, mucuri de ţigări dau plutitorilor iluzia că sunt asaltaţi de peşti şi alte animale marine. Lacul se strecoară pe sub diferite poduri de piatră, unde arde noaptea câte un salvator bec electric. Ciocnirile între bărci nu sunt rare, dar sunt fără efecte tragice. Cad în nămol numai tinerii care vin ameţiţi de vin — dar ajung totdeauna până la liziera cu iarbă, unde se întind cu filosofie asupra accidentelor vieţei.

„Montecarlo" — insula factice legată de ţărm cu un pod de lemn, şi unde se serveau mititei, bere şi alune americane, în nopţile de vară fosforescente de lumini şi romanţe — a ars anul trecut. Ruină „medievală", a rămas astfel toată iarna, toată primăvară, până mai acum două săptămâni, când au început să se ivească lucrători cu cazmale şi roabe. La iarnă, „Montecarlo" va fi gata! Şi va aştepta să vie vara — dacă, între timp (ce nu e cu putinţă în Bucureşti?) nu va arde din nou sau....

Cişmigiul nu va fi expropriat pentru cine ştie ce „utilitate" personală şi politică!

In afară de lac, sunt aleele. Cetăţeanul, între două capete ale Bucureştiului torid; trece prin această insulă de verdeaţă, scoţându-şi pălăria şi ştergându-se de năduşală. Copiii nenumăraţi şi bone albe dau aleelor înfăţişare de aristocratic loc şi cetăţeanul bucureştean — funcţionar, pensionar, student, militar inferior — citindu-şi gazeta pe o bancă, poate avea o jumătate de oră iluzia că e la Sinaia, la Predeal, la Sovata, la Monaco sau alte coaste de azur... Până la găsirea unei locuinţe confortabile sau cel puţin decente, tânărul student se poate întâlni aci, pe seară, cu tânăra studentă — din „întâmplare" şi pot discuta asupra câtorva amici şi amice, asupra unor cursuri, asupra scopului vieţei, asupra teoriilor lui Einştein, Bergson şi chiar Nicolae Iorga — după care (dacă e cazul) se sărută repede, emoţionant şi inconştient, după un copac. Uneori copacul e ocupat şi atunci dau ocol grădinei întregi, până regăsesc curajul perdut şi... alt copac.

Cum de a scăpat Cişmigiul de năvala statuilor — e într'adevăr un miracol! Sunt numai trei. Şi (să nu zicem într'un ceas rău) ar fi putut fi cel puţin două duzini, când se ştie că în curtea Atheneului, o palmă de loc, la doi paşi — statuia, la doi paşi — statuia. In Cişmigiu statuile nu sunt o protestare împotriva gustului care a prezidat la turnarea tuturor statuilor din ţara românească. Cea mai simpatică — deşi avem oroare de război şi desgust de toate mofturile artistice ale războiului — e statuia care reprezintă un militar francez rănit (sau mort) şi pe care o zeiţă fără aripi îl susţine de subţiori. E piatră albă. Aflasem că sculptorul — un francez — voise să înfăţişeze pe soldat, gol, dar din motive de morală socială s'au opus edilii noştri. Un militar gol de tot?!.. Şi astfel soldatul e... îmbrăcat. Suportabilă — pentrucă e niţeluş ascunsă — e statuia unei doamne filantroape către care îşi ridică mâinile de piatră împreunate, o mamă mizeră şi un copilaş cu fesele goale. E un alb care încântă ochiul pe fondul de verdeaţă al grădinei. Păcat numai că doamna filantroapă are un aer de cucoană supărată iar frizura ei este cu desăvârşire demodată. Nefericită într'adevăr e însă statuia lui Panu, acel viguros ziarist şi caracter politic. Pornind dela o figură de stil — „semănător de idei" — sculptorul a renunţat cu totul la propriul stil al meşteşugului său şi luând proverbul *ad litteram,* l'a turnat pe bietul Panu în bronz, ridicând parcă o pulpană a redingotei şi cu mâna ascunsă acolo — încât gestul lui, dacă nu cugeţi bine, pare foarte indiscret şi indecent. (Ar trebui interzisă pe-acolo trecerea Doamnelor, domnişoarelor şi copiilor care nu vor şti că Panu a fost un „sămănător de idei.")

Şi lucrătorii?... Servitoarele? „Poporul?" — el nu vine în Cişmigiu?

Printr'o înţelegere divină şi tacită, Cişmigiul e lăsat „poporului", Dumineca. In această zi a săptămânei, grupe-grupe de fetiţe din Ardeal sunt urmărite de grupe-grupe de soldaţi unguri şi la colţuri de alei pândesc fotografii à la minut. Se vând gogoşi, alviţe, şirue limonada gazoasă, intervin şi oarecari păruleli cu ţipete şi cocuri zmulse.

Există o terasă de trandafiri, prevăzută cu bănci de piatră.

Am venit odată la şapte dimineaţa şi am găsit portiţa de fer a terasei, încuiată. După şapte seara, de-asemenea e încuiată.

Am venit anume la amiaz — şi tocmai atunci păzitorul „silvic" (e în uniformă verde) încuia terasa. A avut loc între noi, această convorbire:

— Oare e ordin dela Primărie ca dumneata să încui terasa tocmai când viu eu?...

— Incui la oră fixă.

— Bine, înţeleg, la 7 seara; dar la 12 fix? Repaos duminical pentru flori şi pentru bănci?

— Dela 12 fix la ora 2: ca să nu vie lucrătorii... Vin şi mănâncă aci, se culcă şi lasă pe iarbă murdării de coji de ouă, hârtii, oase, şi alte necurăţenii...

Gardianul avea oare dreptate?... Din punctul de vedere al curăţeniei — da... Din punctul de vedere al democraţiei însă, — nu! Ah! Infamă oligarhie!..

TÂNĂRUL GALANT